

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д. изк. Йордан Гошев – преподавател по хармония в ЮЗУ „Н.

Рилски”, Благоевград

относно дисертационен труд за присъждане

на образователната и научна степен „ДОКТОР”,

представен от

Мариана Манолева, докторант на самостоятелна подготовка към

Факултета по изкуствата, катедра „Музика”, ЮЗУ „Н. Рилски“,

Благоевград на тема:

ПРИНОСЪТ НА КИРИЛ СТЕФАНОВ ЗА СЪХРАНЯВАНЕ НА ПИРИНСКИЯ ФОЛКЛОР ЧРЕЗ АНСАМБЪЛ „ПИРИН“

Мариана Манолева е завършила ОКС магистър в АМТИИ Пловдив, специалност „Музикална педагогика“ и специалност „Ръководство на народни състави“. В процеса на обучение активно участва в редица концертни изяви като солист и във вокални формации. Като солов изпълнител и хорист работи в продължение на 6 години в ФА „Пирин“ Благоевград, където реализира многобройни концерти и звукозаписна дейност.

От 2007 година до днес работи като музикален педагог в ЮЗУ „Н. Рилски“ като старши преподавател по народно пеене. До голяма степен професионалната дейност на докторантката е свързана с темата на представената за защита дисертация.

I. Актуалност на темата

Представянето на творческата, композиторската и организационна дейност на основателя на Ансамбъл „Пирин“ Кирил Стефанов е навременна и необходима. Липсата на подобна научна разработка в

българското музиковедие ще даде ясна представа за приноса на Кирил Стефанов към музикалния живот в България в областта на фолклорното изкуство, за неговата роля при представяне на българския фолклор по един достоен начин на редица европейски и световни сцени, за композиторската му дейност и неговия принос в многобройни обработки на песни от Пиринския край, за пресъздаването на традиционни обреди и обичаи съобразени с изискванията на концертната сцена. Много от спектаклите на Ансамбъла, създадени под негово ръководство, не са загубили своята актуалност и до днес. Изследването представя творческите реализации като аранжор, режисьор и композитор на Кирил Стефанов, неговите заслуги за професионалното израстване на ансамбъл „Пирин“, предлага се периодизация за етапите в развитието на Ансамбъла, правят се паралели между творческия път на композитора и сценичните реализации на състава.

Съдържание на дисертацията.

Рецензираният труд е в обем от 278 стандартни страници и съдържа увод, три глави, заключение, приложения и използвана литература, която включва 84 източника на български, руски, английски език, както и 2 източника от Интернет.

В **Увода** се разглеждат целите и задачите на научното изследване, методите използвани в проучването и ролята на композитора Кирил Стефанов за съхраняване на фолклорното музикално богатство, практическата реализация и претворяване на фолклорните първоизточници, връзката на неговото творчество с традициите. Аргументирано е представена теоретичната и

практическата значимост на проблема, етапите на изследователската дейност и научния инструментариум. Като дългогодишен солист и хорист на Ансамбъл „Пирин“ Мариана Манолева познава „от кухнята“ процесите, развитието и утвърждаването на състава като водещ фактор в областта на фолклорното изкуство.

Методологията и подходите в работата са подходящи за осъществяване на поставените задачи.

В глава I «Музикално-фолклорните традиции и творческата личност на Кирил Стефанов за развитието и утвърждаването на професионалното фолклорно изкуство в България» докторантката разглежда фолклора като носител на духовните ценности на един народ, ролята на професионалните и самодейните състави, на групите за изворен фолклор за претворяване, съхраняване и представяне на наследеното тоново богатство. Разглежда се възникването на професионалните ансамбли и организационната им структура, изяснена е ролята и задачите, които те /ансамблите/ изпълняват в културния живот на страната, проследено е значението на професионализма при изпълнение и създаване на произведения на фолклорна основа.

Във втора глава **«Творческият подход на Кирил Стефанов в музикално-художественото претворяване на пиринския фолклор»** обект на анализ са:

1. Песенното творчество на композитора – хорови песни, песни за вокални групи и солови песни, принципите на формообразуване, фактурни особености на партитурното изложение, ролята на антифона в драматургичното изграждане на песента.

2. Използваните вокални техники и ефекти, звуковото миксиране като елемент от постигане на търсена темброва окраска, особеностите на мелодическия орнамент в неговите песни.

3. Класификация на песните според функционалната им насоченост, метроритмична организация, регионална принадлежност.

Трета глава **„Пресъздаване на традиционните обреди и обичаи, пространствено-времева организация и драматургия на музикално-концертните постановки на ансамбъл „Пирин“** представя Кирил Стефанов като автор на спектакли, ролята му при реализирането на „музикално-танцови платна“, съставяне на концертни програми и драматургично изграждане на музикалните и танцови изпълнения. Докторантката проследява подходите на композитора в обработката на народната песен, стремежът му да се съхрани /доколкото е възможно/ характера и звуковата палитра на песента, отстояването на традицията, независимо дали е аранжиратор или авторско произведение. Убедително е представена ролята на Кирил Стефанов за утвърждаването на Ансамбъл „Пирин“ като един от водещите в България, представяйки убедително фолклора от Пиринския край по световните сцени, от признанието на изтъкнати специалисти в областта на музикалното изкуство за високата класа на изпълнителите, танцьорите, музикантите и режисираните спектакли.

В **«Заключението»** се представят в синтезиран вид изводите и приносите на Кирил Стефанов към отстояване на фолклорните традиции на Югозападна България чрез Ансамбъл «Пирин», за

значението на неговата авторска, режисьорска и организаторска, дейност .

II. Познава ли докторантката същността на проблема и изпълнява ли в труда си поставените цел и задачи

Мариана Манолева изследва пътя, който извървяват съвместно ансамбъл „Пирин“ и един от основните фактори за неговото създаване и развитие – Кирил Стефанов. Представена е репертоарната пъстрота на Ансамбъла, предложена е периодизация за неговата дейност, аргументирано е изведена ролята му за запазване на фолклорното своеобразие на Пиринския край, за първи път в музикознанието се представя песенното творчество на Кирил Стефанов и се систематизира в категории по различни принципи, представят се основни подходи в творческия процес при обработката на песенното наследство от региона и залегналите в авторското му творчество структурни елементи, разглежда се музиката на композитора за танцовите спектакли.

До голяма степен поставените цели и задачи са реализирани. Недостатъчно, според мен, е представена ролята на използваните музикално изразни средства в авторското творчество на композитора. Разбира се формообразуването, метроритъма и използваните вокални техники са описани подробно, но останалите средства като хармония, линейни принципи на многогласната фактура, ролята на лада във вертикалната организация на звуковия материал, подробен интонационен анализ са само в пожелателен план, а именно чрез тях много по-ясно ще се очертае неповторимостта и оригиналността на Кирил Стефанов, неговия стил и принос за отстояване на фолклорната

специфичност на региона. Съпоставяйки го с други признати майстори на обработката и авторската песен като Филип Кутев, Красимир Кюркчийски, Николай Стойков и др., ще се очертаят по-ясно рамките на неговата индивидуалност и своеобразен подход.

Разбира се тези бележки са важни, но не намаляват теоретичните достойнства на Дисертацията.

III. Научни и научно приложими приноси

Приносните качества на труда са налице, тъй като това е първото изследване за многопосочната дейност на Кирил Стефанов, което включва редица източници, партитури и документи за да се обяснят пълноценно процесите за претворяване на фолклорната музика. Дисертантката детайлно се е запознала с достатъчна като обем теоретична литература, направените изводи са последователно и логично изведени, примерите, които подкрепят направените заключения са убедителни и удачно подбрани.

В Автореферата си докторантката е посочила теоретичните приноси моменти на своята разработка. Аргументирано е представено израстването в професионален план на ансамбъл „Пирин“, анализирана е неговата роля за достойното представяне пред световната музикална общественост на фолклорно своеобразие на Пиринския край, на художествено-творческите подходи при изграждане и драматургичното реализиране на музикално-танцовите постановки и сценичното пресъздаване на фолклорните традиции. Заслугите на Кирил Стефанов като ръководител, композитор, режисьор на спектаклите, реализираните обработки на народни песни и пр. са представени с множество факти и анализи. Общият път и израстване до

голяма степен са взаимно свързани и се дължат не само на все по-големия професионализъм на участниците в състава, но и на вещото ръководство на Кирил Стефанов.

Въпрос:

Широко разпространеното в българското музикознание становище за първостепенната роля на ансамбъл „Филип Кутев“, не само поради факта, че е една от първите от такъв тип формации, но и заради формите на сценично представяне на българския фолклор, привнасянето на европейска хармония в обработките, пресъздаването на ритуали и т.н. е анализирана и в Дисертацията. Същевременно обаче, е представено с достатъчно факти сформирането и осъщественото турне на ансамбъл „Яне Сандански“ две години преди основаването на „Филип Кутев“. Смята ли докторантката, че Неврокопският ансамбъл е всъщност първия ансамбъл с познатата структура – оркестър, солисти, хор, танцьори, независимо от любителския си статут, което е в разрез със съществуващото широко прокламирано мнение?

IV. Заключение

Коментираната от мен дисертация **Приносът на Кирил Стефанов за съхраняване на пиринския фолклор чрез ансамбъл „Пирин“** от докторантката Мариана Манолева показва, че авторката има обстойни познания по тематиката на труда, задълбочена практическа подготовка и представя проблематиката многопластово и с достатъчна ерудиция.

Публикациите по темата са достатъчни. Авторефератът отразява напълно и правдоподобно дисертационния труд.

Ето защо, в заключение, изразявам своето положително становище и предлагам на научното жури да присъди научната и образователна степен „доктор” на Мариана Манолева, докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Музика“, Факултет по изкуствата, ЮЗУ“ Н. Рилски“ Благоевград.

20.05.2017 г.

Благоевград

проф. д. изк. Йордан Гошев